

Aneksi 2.3

Udhëzime për plotësimin e Planit të Biznesit

Skema e Grantit “SARED”

Shtator 2015

A. Plotesimi i Pjesa pershkruese te planit te biznesit (Aneksi 2.2.1 dhe 2.2.2)

(Ju lutemi ndiqni me shume kujdes udhezimet e meposhteme gjate pergatitjes se Plan Biznesit)

Aplikuesi ne çdo rast duhet te paraqese nje biznes plan ku arsyeton / argumenton nevojën e investimit dhe perfitimin ekonomik apo efekte te tjera dytesore pozitive qe do t'i sjelle investimi aktivitetit te tij.

Plani i Biznesit duhet te bazohet ne perlllogaritjet qe ofron **vetem mbi token per te cilën paraqiten dokumentat e pronesise me Formen e Aplikimit** (Aneksi 1) dhe qe eshte e mbjelle me kulturat e pranueshme sipas Aneksit 4. Dokumentat e pronesise te tokes bujqesore ku bazohet aplikimi dhe do te behet investimi duhet te jene te rifreskuara jo me vone se 60 dite para dates se aplikimit. Per siperfaqet e tjera pervec asaj qe perben kerkesen minumale per te qene te pranueshem aplikuesi duhet te paraqese kopje te dokumentave te pronesise apo kontratat e marrjes me qera etj) te cilat ai i sqaron ne pjesen pershkruese te planit te biznesit.

Biznesi plani **duhet te bazohet ne te dhena teknike dhe financiare reale** (si psh rendimentet/prodhimi real qe mund te arrihen ne prodhimin e frutave, arvoreve, BAMs apo te qumeshtit e mishit te ripertypesve, cmimeve te shitjes se ketyre produkteve, kostove te inpueteve dhe te punes si edhe te investimit (pajsjeve dhe makinerive) etj).

Ju lutemi sqaroni me kujdes ne Plan Biznesi te dhenat per shitjet /kostot e prodhimit para investimit si dhe shitjet /kostot e prodhimit pas investimit (si psh arsyet per rritje/zvogelim te ketyre shifrave etj.)

Kostot dhe cmimet e paraqitura te jene reale dhe ne rastin e parashikimeve te jene ne linje sipas kerkesave te tregut.

Ju lutemi te argumentoni me argumenta teknik funksionin qe kane investimet ne fermen tuaj dhe impaktin e drejteperdrejte qe ato do te sjellin ne rritje e prodhimit apo te ardhurave ne fermen tuaj ne lidhje me aktivitetin e pranueshem. Ju lutemi te beni kujdes qe te kete perputhshmeri midis Informacionit te dhene ne pjesen narrative te Planit te Biznesit me informacionin e dhene ne tabelat financiare ne excel.

Kostot dhe cmimet e dhena ne planin e biznesit ne lidhje me investimet duhet te jene realiste dhe ne linje me cmimet e tregut. Ne rast psh te prodhimit te pritshem sasite jane parashikime por duhen bere te argumentuara teknikisht.

Ne rast se treguesit te IRR dhe VAN jane me vlera shume te larta (ose me te ulta se kriteret e percaktuara): ju lutemi paraqisni arsyetimin tuaj teknik mbi arsyet perse keta tregues kane devijime te tilla. Prandaj per te pergatitur planin e biznesit ju lutemi te perfshini pervec eksperteve ekonomiste edhe specialiste te fushes ku ju do te kryeni investimin si agronome, specialiste te prodhimit blegtoral apo teknoploge ushqimore ne rastin e perpunimit etj.,.

Te dhenat e paraqitura ne kete Plan Biznesi do te verifikohen gjate kontrollit ne vend

B. Pasqyrat Financiare përbëhen nga 4 faqe exceli, përkatësisht:

- a) Kapaku
- b) Pasqyra e të Ardhurave dhe Shpenzimeve
- c) Fluksi monetar (i parave)
- d) Treguesit Financiar

Për secilën nga faqet e excelit ne planin e biznesit do të gjeni një shpjegim për mënyrën e plotësimit të secilës prej faqeve duke përdorur informacion të detajuar nga biznesi juaj dhe kostot për investimin e ri.

Në parim ju duhet të plotësoni vetëm qelizat e bardha në tabelë, ndërsa qelizat e theksuara/ngjyrosura nuk duhet të “plotësohen/ndryshohen” pasi ato përmbajnë formula.

a) Faqja e excelit – Kapaku

Në këtë faqe aplikanti duhet të plotësoj informacione të përgjithshme siç tregohet në formularin e aplikimit. Në rast se aplikanti është person juridik, atëherë duhet të shkruhet emri zyrtar i kompanisë.

Në rast se aplikanti nuk është i regjistruar ligjërisht (psh në QKR apo Tatim-Taksat), atëherë duhet shkruar emri i personit që po aplikon.

Shënim:

- **Emri i biznesit do të transferohet automatikisht në të gjitha faqet e excelit.**

b) Faqja e excelit – Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve

Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve përbëhet nga shitjet totale, tatimi mbi fitimin dhe taksa të tjera fikse, dhe fitimi neto. Për arsye praktike, nuk përfshihen të dhënat rreth kostove të interesit (të kredive) dhe vlerat e amortizimit.

Në këtë faqe janë dy pasqyra për tu plotësuar. Tabela 1 përshkruan “Vitin normal para investimit (mesatarja e 3 viteve të fundit)” ku aplikanti duhet të listojë ne menyre te detajuar të ardhurat dhe shpenzimet **para investimit, vetëm për aktivitetin më të cilin lidhet investimi** (psh investimi përfshin ujitjen e një pemëtore ekzistuese). Në këto tabela aplikanti duhet të shkruaj sasinë dhe çmimin e secilit produkt të shitur.

Në rast se investimit do të jetë një aktivitet i ri ekonomik (psh pemtore e re), atëherë tabela 1 duhet të lihet bosh.

Në rast se biznesi është krijuar kohët e fundit dhe nuk ka 3 vjet eksperiencë, atëherë duhet të bazohet në vitin më të fundit.

Në tabelën e dytë “Viti normal i prodhimit pas investimit” vlerat e të ardhurave dhe shpenzimeve duhet të vlerësohen për një vit normal **pas** investimit.

Aplikantët që janë subjekt i deklarimit të TVSH-së, duhet të raportojnë vetëm vlerat pa TVSH (në rastin e shitjeve/prodhimit, kostove dhe vlerës së investimit. Gjithashtu në këtë rast edhe çmimet duhet të raportohen pa tvsh) Ndërsa aplikantët që nuk janë subjekt i TVSH-së, duhet të raportojnë shifrat pa i ndryshuar ato – psh përfshini TVSH-në kur lëndët e para janë blerë me TVSH dhe e kundërta.

Tabela 3: Rezultati i ndikimit të investimit do të llogaritet automatikisht nga vlerat e deklaruara në tabelat 1 edhe 2.

Nëse investimi ka synim arritjen e një standarti të caktuar (psh standartet e sigurise ushqimore ose standartet mjedisore) ose aplikanti është një biznes i ri (start-up) investimi mund të rezultojë në tregues financiar negativë (llogaritur në faqen “d”

Treguesit Financiar. Prandaj, në këtë rast aplikanti mund ta lërë bosh (ose 0) tabelën 1. "Viti normal para investimit". Për shpjegime të mëtejshme, ju lutemi të shikoni seksionin e fundit të këtij dokumenti "Shënime të rëndësishme".

c) Faqja excelit – Fluksi monetar

Tabela e parë e "Fluksit monetar" në faqen e excelit, e quajtur "Shfrytëzimi i kapacitetit" shpreh përqindjen e supozuar të kapacitetit që do të shfrytëzohet gjatë jetëgjatësisë së investimit – vlera më e lartë e mundshme është 100% (ose 1) e cila korrespondon me vitin normal të parashikuar të prodhimit nën shfrytëzimin të plotë të teknologjisë së investimit. Në vitet e para, mund të ndodhi që teknologjia e investimit të mos shfrytëzohet në kapacitetin e plotë dhe vlerat vjetore, të cilat llogariten në tabelën e mëposhtme do të ndryshojnë, duke u shumëzuar me përqindjen e shfrytëzimit të kapacitetit (psh 0.5 ose 50% në vitin e parë). Aplikanti duhet të sigurohet që të plotësojë normën e shfrytëzimit të kapacitetit vetëm për vitet që investimi përdoret dhe të lërë qelizat e tjera bosh. Ky koeficient do të përcaktojë në mënyrë automatike të gjithë treguesit financiar, dhe do të indeksojë gjithashtu të dhënat e prodhimit dhe të ardhurave si edhe kostot.

Në tabelën në vazhdim aplikanti duhet të shkruajë shumën e grantit SARED për të cilën ai/ajo po aplikon, ndërsa Kosto e Investimit (me TVSH në rastin e aplikantëve që nuk janë subjekt TVSH-je dhe anasjelltas) duhet të shkruhet manualisht në qelizën B12. Pjesa e dytë e kësaj tablele do të llogaritet automatikisht duke përdorur të dhënat e faqes së Pasqyrës së të Ardhurave dhe Shpenzimeve.

d) Faqja e excelit – Treguesit financiar

Në këtë tabelë analizohet dy tregues – Vlera Aktuale Neto (NPV) dhe Norma e Brendshme e Kthimit (IRR).

Vlera aktuale neto (NPV) përcaktohet si vlera aktuale e flukseve monetare neto duke zbritur investimin fillestar. Ajo mat tepricën ose mungesën e flukseve monetare në terma të vlerës aktuale, pasi paguhen kostot e investimit. NPV tregon se sa e shton vlerën e firmës/biznesit investimi që planifikohet të kryhet. Prandaj pranohen vetëm projektet e investimit me NPV pozitive.

Norma e brendshme e kthimit (IRR) është një normë vjetore efektive kthimi që mund të përfitohet nga kapitali i investuar. Një projekt është një propozim i suksesshëm investimi nëse IRR-ja e tij më e madhe se norma e kthimit që mund të përfitohet nga mënyra alternative investimit (në këtë rast, referencë janë Bonot e Thesarit).

Norma e skontimit përdorur për të llogaritur NPV-në dhe si normë krahasimi për IRR-në konsiderohet norma mesatare e bonove të thesarit të Bankës së Shqipërisë (nëShtator 2015).

Si NBK dhe VAN llogariten automatikisht në këtë faqe.

Investimi konsiderohet ekonomikisht i realizueshëm dhe i pranueshëm kur $NPV \geq 0$ dhe $IRR \geq$ Norma e skontimit.

SHËNIME TË RËNDËSISHMË PËR APLIKANTËT!

1. Në rastin e SHBB-ve, nuk është e detyrueshme që të plotësohen tabelat financiare në Excel. Por, sidoqoftë, duhet që në seksionin “Komente për parashikimet e fluksit të parave dhe fitimit” të pjesës narrative të planit të biznesit, të shpjegohen qartë përfitimet (impakti) nga investimi te SHBB-ja dhe anëtarët e saj.
2. Në parim duhen plotësuar vetëm qelizat e bardha në tabela, ndërsa qelizat e theksuara/ngjyrosura nuk duhet të preken pasi përmbajnë formula.
3. Sigurohuni që përmbajtja e qelizave nuk është zhvendosur, por duhet plotësuar manualisht apo me copy-paste. Zhvendosja mund të shkaktojë problem serioze në lidhjen e formulave midis qelizave.
4. Të gjitha shifrat duhet të shprehen në monedhen Lek. Në rast se vlera e transaksionit origjinal të investimit është kryer në valutë të huaj (psh pajisjet e importuara), atëherë do të perdoret kursi i kembimit sic pershkruhet ne formularin e aplikimit / udhezuesin per aplikantet.
5. Të gjitha shifrat e prezantuara në planin e biznesit duhet të vijnë nga një aktivitet i caktuar i lidhur me investimit e ri.
6. Në rast se aplikanti do të ndryshojnë ndonjë gjë në qelizat e ngjyrosura të ndonjë faqeje, ata duhet të shpjegojnë arsyen dhe ndryshimin e bërë në detaje në pjesën përshkruese të Planit të Biznesit.
7. Në rast se aplikantin duhet të bëjë ndryshime ose të përfshijë të dhëna shtesë, është i lirë të bëj këtë gjë, por duhet ta shpjegojë qartë në pjesën përshkruese të Planit të Biznesit këtë ndryshim/shtesë.
8. Nëse investimi synon ta arrije standarte të caktuara (psh standarte të sigurisë apo mjedisore) investimi mund të mos rezultojë në përmirësim të performanës financiare në rastin kur nuk ka të ardhura shtesë, dhe NPV do të jetë negative dhe projekti i papranueshëm. Gjithsesi, supozimi është se investimi për arritjen e standarteve është bërë për tu përshtatur me ligjet dhe rregullat, përndryshe kompania nuk mund të kryej aktivitetin e saj. Prandaj në këtë rast (investimet që kanë si qëllim arrijten e një standarti të caktuar), aplikanti mund ta lërë boshë (ose 0) Tabelën 1. “Viti normal para investimit” në faqën “b”, Pasqyra e të Ardhurave dhe Shpenzimeve”. Tabela 1 lihet bosh edhe në rastin kur aplikanti është biznes i ri (start-up) dhe nuk ka historik financiar.